

Bijlage I.

VERSLAG VAN DE SYNODALE COMMISSIE.

EERWAARDE BROEDERS!

Als naar gewoonte ontvangt ge hier het verslag van de werkzaamheid uwer Commissie, sedert uwe laatste vergadering te Middelburg, in Juni 1869.

Het is u bekend dat de Synodale Commissie ditmaal buitengewone werkzaamheden heeft gehad, ten gevolge van de vereeniging met de broeders van de Gereformeerde Kerk. De Synode te Middelburg, dit voorziende, heeft dan ook de Docenten onzer Theologische School en Ds. KLINKERT aan de Synodale Commissie toegevoegd, speciaal voor de kennisgeving aan de Regeering van het bestaan der Christelijke Gereformeerde Kerk, en het verrichten der werkzaamheden daaruit voortvloeiende. Ook is het U bekend dat met goedvinden der Commissie Ds. KLINKERT, die tijdens de eerste Vergadering om familiezaken naar Groningen moest, vervangen is door Ds. W. G. SMITT.

Hetgeen de Commissie in betrekking tot die kennisgeving verricht heeft, en met welken gunstigen uitslag die arbeid bekroond is, de bereidwilligheid van de zijde des Koning en der Regeering, de heusche ontvangst en krachtige medewerking die de Commissie ondervonden heeft van den heer VAN BOSSE, destijds Minister van Financiën, belast met de zaken van de Hervormde en andere Eerediensten, uitgenomen de Rooms-Katholieke, dat alles is in de organen onzer Kerk gepubliceerd en in gedrukte stukken aan elken Kerkeraad bekend gemaakt.

De Commissie heeft zich dan ook mogen verheugen in de adhaesie en medewerking van de geheele Kerk. Wel heeft de provincie Gelderland bezwaren geopperd, alsof de Commissie hare bevoegdheid zou zijn te buiten gegaan in de kennisgeving aan de Regeering, vooral in betrekking tot de vraag wat gedaan moest worden om in eene legale verhouding tot den Staat te komen, maar de motieven, waarop dit bezwaar rustte, kwamen uwe Commissie niet gegrond voor, waarom zij is voortgegaan op den weg, dien zij meende dat de Synode zelve haar had aangewezen. Zij kan dan ook, tot hare blijdschap, mededeelen, dat de Gemeenten in Gelderland, op enkele Gemeenten uit de Classis Varsseveld na, bij de Regeering legaal bekend zijn als Gemeenten onzer Kerk.

Na dien tijd zijn er ook enkele nieuwe Gemeenten bijgekomen. Door middel van de Synodale Commissie werd aan de Regeering van de stichting eener Gemeente kennis gegeven, waarop, na verloop van eenige dagen, de Minister antwoordt, dat de Gemeente te . . . . bij de Regeering bekend

staat als plaatselijke Gemeente van de Christelijke Gereformde Kerk in Nederland.

Kort na den afloop der Synode van Middelburg ontving uwe Commissie een schrijven van de Gereformeerde Kerk uit Zuid-Afrika, hetwelk zij de eer heeft hierbij te overleggen, inhoudende een bezwaar tegen een vroeger uitgesproken eisch, tot teruggave der gelden, indertijd aan Ds. POSTMA, voor de zending in Afrika verstrekt, en de verhouding van onze kerk tot haar. Later ontving zij nog een schrijven van bedoelde kerk, betreffende het vertrek van Ds. BEIJER, en zijne opname in de Kerk van Nederland zonder de vereischte attesten. Ook dit schrijven wordt hiernevens aan uwe beoordeeling onderworpen.

Nog is bij uwe Commissie gebracht een verzoek van den Duitschen predikant uit Rio de Janeiro, om geestelijke hulp te bieden aan de Hollanders, die zich daar bevinden. Uwe Commissie heeft dit stuk, als betrekking hebbende op de zending, verzonden aan de Zendings-Commissie. Deze heeft, zoo als ge u wellicht herinneren zult, bedoeld stuk in onze kerkelijke bladen openbaar gemaakt, en oproeping gedaan, zonder dat zich echter iemand daartoe aangemeld heeft.

Van den Kerkeraad van Ds. VAN DIJK te Doetinchem ontving de Commissie een schrijven, waarbij hij verklaart niet vereenigd te zijn met de besluiten der Synode van Middelburg, ten aanzien van de naamsverandering der Gemeenten als vrucht van de op die Synode getroffen vereeniging, en de handelingen der Synode, betreffende Ds. VAN DIJK. Dit stuk, mede aan de Synode gericht, wordt U hiernevens overgelegd.

Een enkele zaak van beklag tegen Kerkerads handelingen heeft de Commissie, als niet tot hare competentie behoorende, gewezen van de hand, en de klagers verwezen naar de respectieve kerkbesturen.

Aan een verzoek van de Provinciale Commissie van Noord-Holland om een request in te dienen bij de Tweede Kamer der Staten General tegen het aanhangig wetsontwerp op de besmettelijke ziekten, bepaaldelijk tegen Art. 19, heeft uwe Commissie gevolg gegeven; daarentegen aan een verzoek van die zelfde Prov. Comm. om te petitioneeren in zake de afschaffing van de doodstraf, heeft uwe Commissie gemeend niet te moeten voldoen.

Aan enkele Gemeenten is vrijheid verleend om eene algemeene collecte te verzoeken; aan anderen is dit om gebrek in den vorm met het oog op 't Synodaal besluit, of andere redenen, niet toegestaan.

Evenzeer heeft uwe Commissie gemeend geen gevolg te moeten geven aan een verzoek van de Prov. Gelderland, om vertegenwoordigers van Buitenlandsche Kerken tot deze Synode uit te noodigen, en aan een verzoek van de Prov. Zeeland, om tot deze Synode uit te noodigen allen, die met ons in leer en kerkregeering vereenigd zijn, met name Ds. VAN DIJKE en zijne volgelingen. De redenen, die uwe Commissie daartoe geleid hebben, is zij bereid u mondeling mede te deelen, en aan uw broederlijk oordeel te onderwerpen.

Een protest van de gemeente Barendrecht onder den Dijk, en een verzoek van drie broeders uit N.-Amerika, van de Afscheidene Kerk om tot deze Synode te worden toegelaten, en door haar over de kerkelijke kwestie in N. Amerika gehoord te worden, is het laatste wat bij de Synodale Commissie, gedurende dit Synodejaar is ingekomen.

Met den wensch dat de Heere de handelingen dezer Synode rijkelijk zegene, blijven wij uwe broeders in Christus,

N. H. DOSKER.

W. H. GISPEN.

J. H. DONNER.

Bijlage II.

*Aan de Hoog Eerw. Synode der Christelijke
Gereformeerde Kerk in Nederland, ver-
gaderd te Groningen, den 5 Juni 1872
en volg. dagen.*

HOOGGEACHTE BROEDERS IN ONZEN HEER!

De Heere zij in uw midden!

Onder de vele en gewichtige onderwerpen, welke thans uwe Vergadering onder den aandacht worden gebracht, zal zeker onze Theol. School eene belangrijke plaats beslaan. Zij verdient dat ook in eene ruime mate. Het is zeker niet tegen te spreken dat zulk een' inrichting eenen merkbaren invloed, zoowel ten kwade als ten goede op geheel onze Kerk kan of moet uitoefenen; haar bloei zal, onder den zegen des Heeren, bezieling en leven, hare kwijning niet anders dan ten slotte den dood der Gemeente ten gevolge hebben.

Door 's Heeren goedheid staat daar de jeugdige plant. Nog slechts zeventien maal mogten wij haren geboortedag herdenken, en toch voorzag zij, betrekkelijk gesproken, zooveel zij kon in de bestaande behoefte. Een groot aantal Leeraren, die aan onze School hunne opleiding hebben genoten, is reeds met eere en met zegen over geheel ons Vaderland werkzaam.

Wij worden, Eerw. broeders! op dit oogenblik geroepen om aan uwe Vergadering verslag uit te brengen aangaande den tegenwoordigen toestand der Theol. School. Het kollegie van Kuratoren voldoet om meer dan eene reden zeer gaarne aan zijne verplichting, doch het kan, aangezien de Gemeenten gedurig met zijne handelingen worden bekend gemaakt, in het geven van dit verslag kort zijn.

Ter zake dient, dat er vijf en zestig broeders, behalve de beide zendelingkweekelingen, die elders worden opgeleid, aan de Theol. School studeeren. Sedert de Synode in Middelburg 1869, zijn er zesentwintig als Kandidaten tot de Heilige bediening toegelaten. In genoemd tijdvak zijn er drie Studenten door den dood aan de School ontvallen, twee zijn wegens wangedrag van haar verwijderd, en zes hebben, de een om deze, de andere om gene reden, haar verlaten.

Voor zooverre het Kuratorium dit heeft kunnen nagaan, bestaat er onderling bij de Studenten eene broederlijke verhouding. Hetzelfde meent het Kollegie te kunnen verklaren aangaande de Studenten tegenover hunne leermeesters; ook omtrent het kollegie van Docenten moet insgelijks, te dier

zake een gunstig getuigenis worden afgelegd. Althans geen enkele klacht is daaromtrent ons ter ooren gekomen.

Het is blijkbaar dat de lessen getrouw worden bijgewoond, en dat onze broeders te Kampen vrij algemeen met ijver en vlijt studeeren. Wij hebben derhalve ruime stof om ons over de daden des Heeren te verblijden en Hem alleen onzen stamelenden dank toe te brengen. Er blijft echter nog veel, zeer veel, voor ons te doen over, om onze School in een beteren toestand te brengen, dan waarin zij thans verkeert.

Het is ons bij de examina niet ontgaan, dat er bij velen onzer broeders, wat het wetenschappelijke, wat het degelijke betreft, vrij wat te wenschen overbleef. Menigmaal drong zich daarom de vraag aan ons op: waaraan moet dat ondegelijke worden toegeschreven?

Is het hieraan toe te schrijven, dat er te weinig gewicht gehecht wordt aan de elementaire wetenschappen; bestaat er ook gebrek aan tijd, om het geleerde in zich op te nemen en behoorlijk te verwerken; is er ook te weinig personeel om te doceeren? Voorziet de Theol. School in alles in de behoefte; is zij met een woord wat zij wezen moet? En dan meent het Kuratorium dat het op zulk een vraag een onkennend antwoord moet geven.

Door zoo te spreken, willen wij noch uwe Vergadering ontmoedigen, noch het goede miskennen, dat de Heere ons door de School schonk. Integendeel, onder worsteling en strijd heeft de Heere haar staande gehouden, en Hij heeft door haar reeds veel goeds gesticht. Doch, Broeders! wij mogen niet stil staan. Voorwaarts! heet het in de gelederen van onzen Heer en Zaligmaker, en dat zal vooral op onze School van toepassing zijn, aangezien wij met haar eerst aan «het worden» zijn.

Met het oog hierop heeft het Kollegie van Kuratoren, zooals u reeds bekend is, twee belangrijke voorstellen op uwe Vergadering ter tafel gebracht. Onze innige begeerte is dat zij uwe goedkeuring mogen wegdragen en dat zij met volle vrijmoedigheid worden aangenomen. Wij gelooven, dat het de roeping onzer Kerk is de School zoo degelijk mogelijk te maken. Wil het ongelooft ons verwijten, dat de mannen onzer richting in alles stationair zijn, laten wij het door daden toonen, dat zulk een verwijt onverdiend is. Bidden wij den Heere slechts dat wij de wetenschap niet verkiezen op zijn terrein, maar dat wij op het standpunt des kinderlijken geloofs de wetenschap trachten dienstbaar te maken, om door haar den bloei en de welvaart onzer Kerk te bevorderen. Toonen wij het ook in dit geuzenjaar, dat wij Geuzen zijn van den echten stempel!

De bedenking: hoe komen wij aan geschikt personeel? hoe zullen wij de kosten bestrijden? is, wij stemmen het toe, niet van grond ontbloot. Doch de verhoogde Middelaar heeft immers gaven, en geeft gaven tot opbouwning Zijner Gemeente. Hem behoort ook het goud en het zilver. Slaan wij de hand aan den ploeg, en Hij zal het ons aan niets laten ontbreken!

Eerwaarde Broeders! leden dezer hooge Vergadering, 1 April ligt achter ons. Het gedruisch van het derde eeuwjubelium suist u immers nog in de ooren. Nog eenige weken en de doodsklok wordt getrokken, of een «Te Deum» gezongen, dat u aan den 24 Augustus, aan den beruchten Bartholomeusnacht zal herinneren. Zal die geschiedenis onzer vaderen ons niet leeren, dat, al is de toekomst een stikdonkere nacht, de Heere machtig is het licht te doen dagen? De innemers van den Briel, waren dat de mannen met schatten beladen, en van schitterende talenten voorzien? Dat volk, hetwelk 80 jaren lang voor de vrijheid van geweten zulk een ongelijken, zulk een vreeselijken kamp heeft gevoerd, had dat zooveel kracht in zich zelf? was het zoo toegerust, dat het zulk een uitslag had kunnen verwachten? Het tegendeel, Geliefde Broeders! zegt ons de geschiedenis. De Heere heeft hen groot gemaakt. Het was alleen de «Potentaat der Potentaten, die Zijn woord bevestigde «die Mij eeren zal Ik eeren.»

Wakkere Geuzen! doet wat gij kunt! Zonen van dat Geuzengeslacht; verbeter uwe Geuzenschool en bouwt daardoor uwe Geuzenkerk. Volgt bij dien moeilijken arbeid de bede door wijlen DA COSTA ten hemel opgezonden:

· · · · ·
 „Zend Uw maaijers in de velden,
 „Heer des oogstes! geef den groei!
 „Neerlands Kerk en grond herbloei!
 „Gord in land en Kerk weer helden
 „Met uw wapenrusting aan,
 „Om voor de eere Gods te staan!”

en, wij gelooven het zeker, de Heere zal onze zwakke pogingen zegenen!

Hiermede zouden wij kunnen besluiten, ware het niet dat wij nog een enkel verzoek aan uwe Vergadering hadden te rigten. Het is u reeds uit de handelingen onzer vergadering bekend, dat er in onze schoolkas een tekort was van ongeveer f 900, behalve de schuld op het gebouw.

Met alle bescheidenheid verzoekt het kollegie van Kuratoren aan deze Synode, dat zij de nalatige Gemeenten opwekke om voortaan beter voor de Theol. School te kollecteeren. Wij vertrouwen, dat zulk een maatregel genoegzaam zal zijn, om het gewenschte doel te bereiken.

Tevens wenschten wij aan het oordeel Uwer Vergadering te onderwerpen ons besluit, voorkomende in onze laatste handelingen, Art. 5, omtrent het betalen van het collegiegeld. Bovendien heeft de Docent H. DE COCK, op onze laatste vergadering kennis gegeven, dat ZEW. eene uitnoodiging heeft ontvangen om, in het belang onzer Kerk, de Gemeenten des Heeren in Zuid-Afrika te bezoeken, doch dat hij niet kon denken aan de inwilliging van dat verzoek, zonder vooraf van het Kuratorium verkregen te hebben eene verlenging van 3 of 4 maanden der gewone vakantie.

De Kuratoren hebben zich, aangezien de Synode zelve den tijd der vakantie heeft bepaald, onbevoegd verklaard, daaromtrent uitspraak te doen. Weshalve de beantwoording dier vraag aan Uwe vergadering moet worden overgelaten.

Na UHEW. de onmisbare leiding van 's Heeren Geest te hebben toegewenscht, hebben wij de eer te zijn,

Hooggeachte broeders in onzen Heer!

UEW. Dienaren en Broeders in Christus,

Het Kollegie van Kuratoren.

Namens hetzelve,

Zijne Kommissie ad hoc

GRONINGEN,
 7 Juni 1872.

J. H. DONNER,
 J. F. BULENS.

Bijlage III.

GEWIJZIGD ONTWERP-REGLEMENT VAN DE ALGEMEENE
KAS TOT ONDERSTEUNING VAN PREDIKANTS-WEDUWEN
EN WEEZEN EN EMERITI PREDIKANTEN DER
CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK
IN NEDERLAND.

ART. 1.

Primo Juli 1873 bestaat er eene kas tot ondersteuning van Predikants-weduwen en weezen en Emeriti-predikanten der Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.

ART. 2.

~~De kassen die er in de onderscheidene provinciën voor dit doel reeds bestaan, vervallen zoodra de algemeene kas in werking treedt. De in dezelve aanwezige gelden, de in haar bezit zijnde vaste goederen en belegde kapitalen, vloeien in de algemeene kas, terwijl de weduwen en weezen en emeriti van dat oogenblik af komen komen ten laste van de algemeene kas. De door hen reeds genoten bijdrage zal niet mogen verminderd worden.~~

ART. 3.

Het bestuur der kas is opgedragen aan tien leden, die allen hun secundus moeten hebben; voor de helft leeraars en voor de helft ouderlingen.

ART. 4.

Elke Provinciale Vergadering benoemt haar gecommiteerde met volstrekte meerderheid van stemmen. Bij huishoudelijk reglement worden de werkzaamheden van het bestuur geregeld, onder approbatie der Synode.

ART. 5.

Het bestuur benoemt uit zijn midden een Voorzitter, Secretaris en The-saurier; terwijl de Algemeene Synode aanwijst welke Provincie een Leeraar en welke een Ouderling benoemt. Om de twee jaar treedt de helft der bestuursleden af, doch is dadelijk herkiesbaar.

ART. 6.

Elke Classis benoemt uit haar midden een Correspondent, die met het

bestuur in voortdurende Correspondentie staat, de gelden aan hetzelfde overmaakt, en in alle voorkomende gevallen, in overleg met den Consulent der betrokken Gemeente, de plaatselijke aangelegenheden betreffende, aan het bestuur de noodige inlichtingen geeft.

ART. 7.

Ingeval er verschil ontstaat tusschen het bestuur en eene Gemeente of Classis zal de Provinciale Synode dat verschil trachten te vereffenen, en indien een der partijen in de uitspraak der Provincie niet kan berusten, zal de Algemeene Synode uitspraak doen. Intusschen zal het bestuur verplicht zijn te zorgen dat de hulpontvangenden door oneenigheid der kerkbesturen niet lijden.

ART. 8.

Jaarlijks geeft het bestuur verslag van zijne werkzaamheden, en den staat der kas, aan de Provinciale Synoden, en aan de Algemeene Synode, zoo dikwijls zij bijeenkomt. Van dit verslag zal aan de Gemeenten kennis worden gegeven.

ART. 9.

Elke Gemeente is verplicht minstens tweemaal in het jaar voor de kas te collecteeren. Telken jare, vóór primo Mei en November, moeten de gelden aan den Thesaurier zijn overgemaakt. Particuliere giften, erfelingen enz. worden in dank aangenomen.

ART. 10.

Het minimum bedrag, dat aan elke weduwe en emeritus predikant wordt uitgekeerd, bedraagt tweehonderd gulden. Indien de betrokkene verklaart aan dit minimum niet genoeg te hebben om te kunnen bestaan, is hij of zij verplicht opening van zijne zaken en blootlegging van zijn financieëlen toestand te geven. Alsdan beoordeelt het bestuur, na gehoord te hebben de Classicale Correspondenten, met de noodige discretie, met het oog op de huishoudelijke en ~~locale~~ omstandigheden, hoe hoog het maximum moet zijn. *F*

ART. 11.

De weezen genieten onderstand tot op den leeftijd dat zij, naar het oordeel van het bestuur, in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. In gewone omstandigheden wordt de meerderjarigheid als maatstaf aangenomen.

ART. 12.

Wanneer Predikants-weduwen weder in het huwelijk treden houdt de bijdrage op. Of alsdan de kinderen nog onderstand zullen genieten wordt door het bestuur beoordeeld.

ART. 13.

Evenzeer zal de bijdrage voor emeriti predikanten ingehouden worden, ingeval zij weder in werkelijke dienst treden, de gemeenschap der Kerk verlaten, of door het Kerkbestuur om wettige redenen van het lidmaatschap vervallen verklaard worden.

ART. 14.

In betrekking tot de bepaling, in het voorgaande Artikel vermeld, zal het bestuur gemachtigd zijn om de kinderen van hen, die van het lidmaat-

F. Gedurende drie maanden, na het overlijden van hen

schap vervallen verklaard zijn, te blijven ondersteunen, zoo deze bij de Kerk blijven en zich Christelijk gedragen.

ART. 15.

Ingeval van overlijden van een emeritus predikant of predikants-weduwe in het begin van een kwartaal, zal het volle kwartaal aan de erfgenamen uitbetaald worden.

ART. 16.

Dit reglement zal door de Algemeene Synode gewijzigd, vermeerderd en verminderd kunnen worden, zoo menigmaal zij dit noodig oordeelt.

Aldus opgemaakt door de Synodale Commissie, in hare Vergadering van 13 April 1872.

W. H. GISPEN, *Secretaris*.

I N H O U D.

	Bladz.
Voorwoord	3
Openingsrede	5
Afgevaardigden	7
Moderamen	8, 42
Verklaring van instemming met de Gereformeerde leer	9
Tijd der zittingen	9
Commissie voor de ingekomen stukken	9
Afgevaardigden der O. G. Kerk in Pruisen	9
Afgevaardigden der W. H. G. Kerk in Amerika	9, 10, 11
Notulen :	
Inrigting	10
Uitgave, enz.	83
Uitnoodiging van Buitenlandsche Kerken	10, 82
» » Binnenlandsche broeders	17
Orde der discussiën	10
DOOPSKWESTIE.	
Doopsbediening buiten onze kerkgemeenschap	12
Voorstellen en besluiten	13—15
<hr/>	
Chiliasme	15, 16
Commissie voor het onderwijs enz. der vroegere Geref. Kerk	15, 18
Besluit in zake de Reglementen	21, 22
Commissie van onderzoek der Reglementen	20, 44, 45
Verzameling en uitgave der van kracht zijnde Syn. bepalingen	45, 83
THEOLOGISCHE SCHOOL-GYMNASIUM.	
Discussie over en besluit tot oprigting van een Gymnasium	22—25
Rentelooze leening van f 100.000	24, 25, 26
Commissie tot verzameling der gelden	26
Docent BRUMMELKAMP Algemeen Correspondent en Collectant	26
Docenten voor het Gymnasium	27
Benoeming van Ds. A. STEKETEE, Sec. Ds. J. BAVINCK	28

	Blz.
Vakken van onderwijs op het Gymnasium	29
Admissie-examen voor de Theologische School	29, 30
Getuigschriften, mede te brengen door een student in spe	29, 30
Art. 15 Reglement der Theologische School geschrapt	31
Circulaire aan de Kerkeraden ter opwekking om trouw te collecteren voor de Theologische School	31
Vooruitbetaling en verschuldigdheid der Collegie-gelden	31, 32
Verlenging van vacantie aan Docent DE COCK, niet verleend	33
Privaat-docenten aan de Theologische School	33
Als een Docent van meening verschilt met de Curatoren, moet hij zich dan onderwerpen?	83

ZENDINGSZAAK.

Buitenlandsche Zending:	
Oprichting van een Leerstoel voor de Zending	34
Een nieuwe Zendings-Commissie	35, 36
Reglement voor de Zendings-Commissie	37
Opleiding van Oost-Indische jongelingen aan de Theologische School	37
Studie en gedrag der Zendeling-kweekelingen te Leiden	34
Uitzending der Zendeling-kweekelingen	37
Bewijs van erkentelijkheid aan Ds. DONNER	37, 70
Dankbetuiging aan Ds. DE MOEN	70
Een onderwijzer der Zendeling-kweekelingen	36, 82
Binnenlandsche Zending:	
Bijbelverspreiding en Bijbelgenootschappen	38
Goedkoope uitgave van het Nieuwe Testament, volgens de Staten-ver- taling met Psalmen, enz.	38
Evangelisten, zonder het radikaal als Leeraar	39
Catechiseermeesters	39
Commissie van voorlichting der Evangelisatie-Vereenigingen, uitgave van Gereformeerde traktaatjes, enz.	39, 40
Kerkeraden, Classes, Provinciën tot behartiging der Evangelieverbrei- ding opgewekt	40

VERHOUDING DER KERK TOT DEN STAAT.

Scheiding van Kerk en Staat; geen subsidie; fixum als overgangsmaat- regel? Art. 168 der Grondwet; voorstellen en besluit	40—43
Adres aan de Wetgevende Kamers, aan elk der leden een afdruk, en audientie bij den Minister van Financiën	45
Beheer en eigendomsregt der kerkelijke goederen	17, 82
Hoe eene Gemeente heeft te handelen, die als Gemeente der C. G. Kerk bij de Regering wensch bekend te staan	17
Overschrijving van hypothecken enz. door de Gemeenten op den nieuwen naam der Kerk	17, 83

KERKREGERING.

	Blz.
Nieuwe wijze van vertegenwoordiging op de Synode	46, 47
Bepaling van tijd en plaats der Synode	47, 48, 52
Verzending van Synodale besluiten naar de Classicale Vergaderingen	46, 48

ONDERWIJS.

Art. 194 der Grondwet	49
Art. 33, al. 1. Schoolwet	49, 50
Christelijke opvoeding. Christelijk Schoolonderwijs. Toezigt der Kerk.	
Lagere, Bewaar- Zondagscholen	50, 51
Het hoog belang van degelijk en onafgebroken Catechetisch Onderwijs.	52

BIJZONDERE ZAKEN.

Het huwelijk met een zuster der overledene vrouw, af te raden, niet te straffen	52, 53
Wijziging in zake Examina en beroeping van Candidaten	54
Besluit aangaande het Classicaal examen	54, 55
De eed tegen de Simonie; slechts éénmaal, te Kampen, wijziging van 't formulier, enz.	55, 56
Opwekking aan de liefhebbers der Geref. belijdenis, buiten onze kerk- gemeenschap	56
Klagt over onvoldoende verzorging der Leeraars	56
Kerkeraden opgewekt om de de traktementen der Leeraren te verhoogen.	58
Toezigt der Classis op beroepen	58
Ondersteuning van zwakke Gemeenten	58
Nood der Gemeente te Alkmaar	58
Revisie van Art. 66 Synode Middelburg	59
Vaccinatie en assurantie	59
Art. 8 Dordsche Synode	59, 60
Broeder C. DE BEST beroepbaar gesteld	61
Hoe te handelen met Predikanten en Candidaten uit het Buitenland, die in onze Kerk beroepbaar verklaard wenschen te worden	61, 62
Prediken der Leeraren onzer Kerk buiten onze Kerkgemeenschap	62, 63
Algemeene kas voor Emer.-Predikanten, Pred.-Wed. en Weezen.	64, 65, 82
Doop van de HH. H. v. D. OEVER en v. D. BROEK	66
» » den heer LANGKAMP	66, 67
» » » » v. D. LINDE	67—69
Vertrekkende armen. Art. 83 D. K.	69
Tijd van beraad voor beroepen Predikanten en Candidaten	71
Herhaald beroep van denzelfden Predikant.	71
Kerkvisitatie en Visitatie-Reglement	71, 72
Kerkvoogden, en hun verhouding tot den Kerkeraad	72
Alimentatie van T. v. D. M.	73

	Blz.
Adres van sympathie aan de Synode der Fransche Herv. Kerk	73, 74
De Gemeente Weteringstraat te Amsterdam	74, 75
Art. 140 Synode 1866 vervallen verklaard	81

INGEKOMEN STUKKEN.

Protest van de vacante Gemeente te Barendrecht	76
Verzoek van J. SCHIEVINK, te Emlenkamp	77
» » DONKERS, voormalig Predikant te Sluis	77
» » J. T. BOS » » Haren	78
» » E. DUBBINK » » den Ham	78
Adres van ontzette leden der Gemeente Geersdijk-Wissekerke	79
Protest van den Kerkeraad der Gemeente te Brielle	79
Protest van leden der Gemeente te Minnertsga	79
Adres van J. HAFKAMP te 's Graveland	79
» » F. KRAMER te Leeuwarden	80
» » A. VAN MEURS te Schiedam	80
Verzoekschrift van pastor MATZKE te Görlitz in Silezië	81
Adres van de Geref. Kerk in Zuid-Afrika, en bezwaarschrift tegen Ds. J. BEIJER	81
Benoeming van een lid der Synodale Commissie, en nadere bepaling	81
Tijd en plaats der volgende Synode	84
Kosten der Vergadering	84
Afscheidswoord van den President	84, 85
Toespraak van den Docent VAN VELZEN	86, 87
Slot en Afscheid	88
Varia 9, 12, 25, 28, 32, 35, 36, 50, 53, 63, 65, 69, 74, 76, 77, 87, 88.	

BIJLAGEN.

I.

Verslag van de Synodale Commissie	89, 90
---	--------

II.

Verslag van de Curatoren der Theologische School	91—93
--	-------

III.

Reglement van de Algemeene Kas tot ondersteuning van Predikants- Weduwen en Weezen en Emeriti-Predikanten	94—96
--	-------

DRUKFEIL.

Blz. 35, noot, staat	voor een lid der Synode
lees	voor elk » » »

Voorstel I. ¹⁾

A A N

*de Synode der Christelijke Gereform. Kerk,
vergaderd te Groningen den 5 Junij 1872
en volgende dagen.*

GEACHTE BROEDERS!

In het belang van het onderwijs, dat voor de toekomstige dienaren des Woords en anderen gevorderd wordt, achten we het noodig een voorstel aan uw oordeel te onderwerpen.

De Theologische School heeft al de jaren van haar bestaan kennelijke zegeningen van den Heere genoten. Steeds was er in evenredigheid tot den toestand der Kerk, een aanzienlijk getal leerlingen. Velen, die aan deze School

---

¹⁾ Zie bladzijde 7.

hunne opleiding ontvingen, zijn met vrucht en met eere werkzaam in de Gemeenten, en jaarlijks vermeederen tot hiertoe de aanvragen om tot het onderwijs te worden toegelaten.

Om aan de behoeften der leerlingen te voldoen en hen zooveel mogelijk tot de heilige bediening toe te rusten, waarmede het welzijn van Kerk en maatschappij in zoo nauwe betrekking staat, is reeds, sedert de oprichting der School, eenige uitbreiding aan het onderwijs gegeven. Naar de behoeften van onzen tijd en met het oog op den aanwas der Gemeenten, denken we, dat er nog grootere uitbreiding gevorderd wordt.

Het komt ons doelmatig voor, dat door de Kerk een Gymnasium worde opgericht.

Zulk een Gymnasium, denken we, moet aan de Theologische School verbonden worden. De leerlingen, die tegenwoordig in de voorbereidende of literarische vakken aan de School onderwezen worden, zouden voortaan, om dit onderwijs te ontvangen, op het Gymnasium moeten opgenomen worden, terwijl dan in den regel aan de Theologische School alleen de vakken zouden worden behandeld, die tot de Theologie behooren.

Het gymnasiaal onderwijs zou zich zóó verre moeten uitstrekken, dat niet alleen zij, die tot de Theologische lessen wenschen toegelaten te worden, daardoor verkrijgen kunnen hetgeen, volgens het voorschrift der Kerk, vereischt wordt en waarover het onderzoek der Curatoren loopt; maar tevens moet een ieder in de gelegenheid gesteld worden door bedoeld onderwijs alles te kunnen opdoen, hetgeen doorgaans aan de gymnasia in het belang der leerlingen gegeven wordt.

Hierbij denken we eerst en voornamelijk aan hen die tot de bediening des Woords opgeleid worden. Nogtans willen wij anderen niet uitsluiten, maar integendeel de gelegenheid openstellen om ook bij ons te verkrijgen wat men elders zoekt.

Ouders, die hunne zonen, ofschoon niet tot het predikambt, maar tot een of ander vak van geleerdheid wenschen op te leiden ²⁾, zouden wellicht gaarne van zulk een Gymnasium gebruik maken, indien slechts daardoor hun oogmerk bereikt kan worden.

Het Gymnasium, dat wij verlangen, moet zóó worden ingericht, dat de bedoelde ouders met gerustheid er zich van kunnen bedienen.

Het onderwijs op het Gymnasium moet daarom gaan over de Nederlandsche taal en stijl, Aardrijkskunde en Geschiedenis, de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche taal, Natuurkunde, Natuurlijke Historie, Cosmographie, Wiskunde, Latijnsche, Grieksche en Hebreeuwsche taal, Antiquiteiten, Mythologie en Philosophische propædeutiek ³⁾.

Bij dit groot getal der vakken van onderwijs worden, denken we, aanvankelijk ten minste drie onderwijzers gevorderd. Een van hen wenschen we dat doctor in de letteren zal zijn, wien tevens het Bestuur over het Gymnasium moet opgedragen worden. Indien het evenwel mocht blijken, dat geen der drie onderwijzers de Wiskunde kan doceeren, zouden we voor dit vak een Lector verlangen.

Als bezoldiging der onderwijzers moet, naar ons oordeel, den Doctor in de letteren een traktement van *f* 2000 's jaars, en aan de beide andere onderwijzers, ieder een traktement van *f* 1200 tot *f* 1600 's jaars, en in geval een Lector in de Wiskunde gevorderd wordt, aan dezen een traktement van *f* 600 's jaars worden toegekend.

Tot verkrijging van deze gelden, alsmede van hetgeen noodig is om een gebouw tot Gymnasium in te richten en voor hetgeen verder in 't belang van het onderwijs gevorderd wordt, zullen in de Gemeenten collecten moeten gehouden worden ⁴). Zoodra het uit de opbrengst van deze collecten blijkt, dat de zaak tot stand gebracht kan worden, zullen de Curatoren zoo spoedig mogelijk maatregelen nemen om het bedoelde Gymnasium te openen.

Zoowel voorts met betrekking tot het Gymnasium als tot de Theol. School, zal door het college van Curatoren alles geregeld en voortdurend het toezicht moeten gehouden worden; daar beide inrichtingen met elkander in het nauwste verband staan en de eene zoowel als de andere voornamelijk ten oogmerk heeft de toekomstige leeraren der Gemeente op te leiden.

Voor de Theol. School zal ook het Gymnasium hoogst voordeelig kunnen werken, daar zij, die op het Gymnasium onderwezen worden, daardoor, zooveel slechts mogelijk is, toegerust zullen worden om de lessen in de Theologie met vrucht te kunnen bijwonen. Ook worden de Leeraren aan de Theol. School, zoodra het Gymnasium zal opgericht zijn, ontslagen van vele vakken, waarmede zij zich nu moeten bezig houden en worden derhalve in staat gesteld zich te meer aan het onderwijs in de Theologie toe te wijden.

Gelijk tegenwoordig onze Theol. School ingericht is, hebben de Docenten velerlei en aan zooveelen te onderwijzen, dat in 'het belang der Kerk hierin verandering behoort te komen.

Met het oog op dit belang, stellen wij daarom voor:
 DAT DE SYNODE MAATREGELEN BERAME OM EEN GYMNASIUM
 OP TE RICHTEN

Indien het evenwel bij de uitkomst zal blijken, dat althans vooreerst de Kerk zulk een Gymnasium niet kan verkrijgen, dan stellen wij voor: DAT AAN DE ONDERWIJZERS DER THEOLOGISCHE SCHOOL NOG EEN LEERAAR WORDE TOEGEVOEGD.

Met den wensch dat de Heere uwe beraadslagingen leiden zal ten voordeele van Kerk en School, zijn wij

Uwe Dienstwillige Dienaren en Broeders,

De Curatoren der Theol. School van de Christelijke
Gereformeerde Kerk:

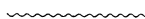
J. H. DONNER, *Voorzitter.*

J. F. BULENS, *Scriba.*

A A N T E E K E N I N G E N .

1) Op het Voorstel, zooals het daar in zijn geheel ligt, maken eenige Provinciën de opmerkingen, welke volgen.

Overijssels's curator vraagt, of het niet beter is de oprichting van een Gymnasium over te laten aan particuliere krachten, terwijl de Kerk die zaak dan zedelijk zou ondersteunen; gelijk vroeger ook wel vanwege bijzondere personen is opgeworpen.

Zeeland's curator kan zich moeielijk met het voorstel vereenigen om verschillende redenen:

1°. voor een Gymnasium, waaraan men voor alle betrekkingen, dus ook voor zulke die aan onze Kerk geen voordeel aanbrengen, opgeleid wordt — moet de Kerk geen gelden uitgeven;

2°. zou het ook niet doenlijk zijn met den Staat te concurreeren; men moet de kosten wel overrekenen eer men een toren bouwt, dit is ook naar het woord der Schrift; de onderneming is te kostbaar om er adhaesie aan te kunnen geven;

3°. waar zal geschikt personeel gevonden worden? Immers personeel te zoeken buiten onze Kerk, al ware het voor Lager onderwijs, al ware het een schoolmeester voor eene kleine school — hier kan men niet vóór zijn. — *Zeeland's* curator vraagt daarom:

of er niet twee personen aan de School kunnen geplaatst worden, die de voorbereidende wetenschappen moeten doceeren; terwijl één hunner, of zij beiden zouden moeten belast worden met de zendelingkweekelingen op te leiden in hetgeen dezen niet aan de Theol. School kunnen opdoen. (Zie verder, in verband met dit laatste, *Zeeland's* bezwaren tegen Voorstel II).

Gelderland's curator geeft in bedenking, of het niet goed zou zijn, om, indien het Gymnasium tot stand komt, elken student, die er gebruik van maakt, minstens *f* 25 meer College-geld te doen betalen, opdat de mingevoede niet ongeëvenredigd den meer bedeelde behoeve te steunen. In dezen zouden wij ligt den Staat navolgen.

2) *Utrecht's* curator wil hier tusschen gevoegd hebben: »of ook, zonder dit doel meer algemeene ontwikkeling wenschen te geven.»

3) *Noord-Brabant's* curator laat hier volgen: Hierbij ontbreke vooral niet, ook tot kenmerk van een *Christelijk* Gymnasium: onderwijs in de Bijb. en de beginselen van kerk-geschiedenis, alsmede één of twee keer per week bepaald *godsdiens*t-onderwijs, een soort van degelijke catechisatie, als gewoonlijk voor de hoogste klasse geldt, die de catechisatie bij den pastor loci niet overtollig maakt, noch eventueel door deze overbodig gemaakt wordt. Zelfs bij modernen wordt in den laatsten tijd levendig het besef: bij het school- en gymasiaal-onderwijs in huidigen vorm is *godsdiens*t-onderwijs als tegengift tegen een alverstikkend intellectualisme onmisbaar.

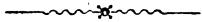
4) *Utrecht's* curator voegt hieraan toe:

»ofschoon uit de college-gelden, naar wij vertrouwen, zoo niet geheel dan toch grootendeels het opgerigte Gymnasium in stand zal kunnen blijven.»

Noord-Brabant's curator proponeert:

»De Synode besluite, als zij de zaak noodig en bereikbaar acht, tot de oprichting van stonden aan. Ingeval zij geen vaste overtuiging mocht hebben van nood en nut, dán vrage zij de opinie der gemeenten in collecten-bedrag, enz.» — Alsmede:

»Ook beproeve men eene rentelooze leening te plaatsen van *f*100,000 à *f* 100 per aandeel met de bepaling, dat jaarlijks 20 aandeelen afgelost zullen worden. Langs dezen weg zou de Theol. School of het Gymn. binnen 50 jaren in het bezit komen van genoemd kapitaal, terwijl Sch. of Gymn. van stonden aan *f* 3000 interest zou trekken; het kapitaal te beleggen in soliede effecten.»

Voorstel II. ¹⁾

A A N

*de Synode der Christelijke Gereform. Kerk,
vergaderd te Groningen den 5 Junij 1872
en volgende dagen.*

GEACHTE BROEDERS!

Tot bevordering van eene doelmatige opleiding der Zending-kweekelingen hebben wij het nuttig geoordeeld de beide jongelingen, die tegenwoordig bij ons opgeleid worden, te Leiden te plaatsen.

In genoemde stad is voor den toekomenden Zendeling gelegenheid in eenige vakken het onderwijs te verkrijgen, dat voor hem noodig is, maar te Kampen niet kan gegeven worden.

In het belang der Zending, denken we, dat nog meer tot opleiding der kweekelingen gevorderd wordt.

Zooveel mogelijk moeten zij tot hun bestemming toegerust en veelzijdig ontwikkeld worden.

Menigmaal is beweerd, dat de dagelijksche omgang met hen, die tot het leeraarsambt opgeleid worden, verdoovend

werkt op den ijver tot aangording voor het Zendingwerk en ligt doet overhellen tot de begeerte naar een predikantsplaats.

Als evenwel de inwendige drang voor de Zending niet bestand is tegen de omgeving van toekomstige leeraren, zou die drang niet groot en er weinig verwachting zijn voor geschiktheid tot den moeitevollen arbeid der Zendelingen.

Aan de andere zijde is het waar, dat de ijver door het verkeer met anderen, die groote ingenomenheid voor de Zending bewijzen, zeer bevorderd kan worden.

Ook denken we, dat sommige lessen, als zij grootendeels door toekomstige leeraren en slechts door enkele Zendeling-kweekelingen bijgewoond worden, onwillekeurig het meest naar de behoeften der groote meerderheid zullen ingericht worden.

Het is daarom, dat wij het zeer nuttig oordeelen, dat door de Kerk een leerstoel voor de Zending worde opgericht. Wij wenschen dat een Leeraar tegen een traktement van *f* 1400—*f* 1600 's jaars aangesteld worde, om de Zendeling-kweekelingen zooveel mogelijk te onderwijzen en zich voortdurend met hen bezig te houden.

Kan de bedoelde leerstoel te Kampen gevestigd worden, wij zouden dit hoogst voordeelig achten. De onderwijzer zelf zou daardoor in nauwe betrekking tot de Theol. School gebracht worden en de omgang voor hem weldadig kunnen werken.

De Zendeling-kweekelingen zouden, terwijl door het dagelijkschen verkeer met hun onderwijzer tegen verflauwing in ijver voor de Zending gewaakt werd, genot kunnen hebben van den omgang met toekomstige Leeraren. Dit zou, mag men verwachten, eene heilzame wrijving veroorzaken, en de Zendeling-kweekeling zou beter toegerust worden om

onder allerlei menschen zich te bewegen. Moet hij daarentegen dezen omgang ontbeeren, ofschoon hij dan ook dagelijks in de kringen der godvreezenden zich bevindt, ligt zal hij eenzijdig en in ieder geval van de ondervinding verstoken worden, die hem in zijn volgend leven, als hij ook met Leeraars in aanraking komt, hoogst voordeelig kan zijn.

Maar hoe gaarne wij ook Kampen, als plaats voor den bedoelden leerstoel wenschen voor te stellen, er doen zich vier bezwaren op:

Thans reeds zijn onze Zendeling-kweekelingen naar elders gezonden. Ook denken wij om kennis in de talen, die op de zendingsposten gesproken worden en eenige heel- en geneeskundige wetenschap (zoo noodig voor den Zendeling) te verkrijgen, is tot hiertoe te Kampen weinig of geen gelegenheid. ²⁾

Wij stellen daarom voor:

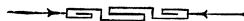
dat een Onderwijzer worde aangesteld ten behoeve van de Zendeling-kweekelingen die, indien het overigens voldoen kan aan het oogmerk, bij de Theol. School te Kampen, maar wordt deze plaats volstrekt ondoelmatig bevonden, elders zich behoort te vestigen.

De Heere schenke uwe vergadering licht en wijsheid!

De Zendings-kommissie der Christ. Gereform. Kerk
in Nederland:

J. H. DONNER, *Voorzitter.*

J. F. BULENS, *Scriba.*

AANTEKENINGEN.

---

1) *Zeeland's* curator brengt tegen dit voorstel, zooals het daar ligt, in:

»1°. Een afzonderlijke leerstoel voor de Zending acht ik eene te dure zaak.

»2°. Een geschikt persoon is misschien moeielijk te vinden.»

Utrecht's curator wenscht dit voorstel vermeerderd te zien met een nevenvoorstel, luidende:

»De Synode zoeke middelen te beramen om Oost-Indische jongelingen in ons land op te leiden, voor de predikdienst aldaar;» opdat alzoo Evangelisatie door Inlanders tot stand kome.

2) *Noord-Brabant's* curator meent:

dat Kampen toch hoogst gewenscht blijft. Tot verkrijging van 't geen Kampen niet geven kan, zouden de kweekelingen b. v. een of twee laatste jaren elders kunnen vertoeven; na eenige jaren aan de zendings-school den grondslag in de studie en ontwikkeling te hebben verkregen. Ook zal hierop moeten gelet worden dat, na korter of langer tijd, een docent of hulp-docent voor Oostersche talen, als het Maleisch enz. onmisbaar, en ook verkrijgbaar kan worden. Om deze en andere redenen houde men den leerstoel aan de Theologische School.
